

DIRECTOR:
Dr. ALEXANDRU RUSU

REDACTIA ȘI ADMINISTRAȚIA
BLAJ — JUD. TARNAVA MICĂ:

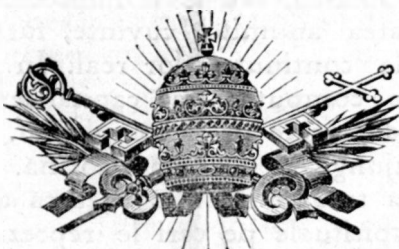
INSERATE:
Un șir garmond: 6 Lei. La
publicări repetate după
:: :: învoială :: ::

Unirea

REDACTOR:
Dr. AUGUSTIN POPA

ABONAMENTUL
Pe un an . . . 200 Lei
Pe 6 luni . . . 100 Lei
Pentru străinătate 400 Lei

Foaie bisericească-politică — Apare în fiecare Sâmbătă

La città del Vaticano

Publicarea acordului dintre Vatican și Quirinal — O declarație a Sfântului Părinte asupra acestui acord — Amănunte din tratatul politic și concordatul italian

(=) Marele eveniment istoric, anunțat și comentat încă în numărul trecut, al împăcării Italiei cu Sfântul Scaun, se cunoaște azi în toate amănuntele lui. Adevărat, că actele diplomatice semnate în sala Papilor din palatul Lateran, la 11 Februarie c. au să fie publicate în întregime abia după semnarea lor din partea celor doi Suverani contractanți, respectiv după ce — în termen de cel mult patru luni de zile — vor fi trecut peste formalitatea ratificării, dar comunicatul oficial al guvernului italian, făcut prin agenția Stefani, ne lămurește în deplină măsură asupra cuprinsului acestor acte de covârșitoare importanță.

Mai la vale dăm și noi în întregime aceste lămuriri, comentate pe larg de întreagă presa mondială, care și-a dat perfect de bine seamă, că soluționarea „chestiunii romane” întrece în importanță orice altă chestiune la ordinea zilei. Internaționala albă a catolicismului celor aproape patru sute milioane credincioși ai Sfântului Părinte din Roma, este un factor atât de important în lume, încât un eveniment care pentru ea are o importanță atât de uriașă, cum este cazul acestui acord, preocupă, în chip firesc, întreaga opinie publică.

„Biserica — spune *Corriere Della Sera*, într'un număr recent — tinde azi mai mult decât oricând să desfășure o acțiune universală. Forța ei de expansiune nu numai că nu a scăzut în timpul din urmă, dar mizeria morală a civilizației moderne îi da puteri cu totul nebănuite. Zi de zi, biserica câștigă noi terene până prin cele două Americi și Australia; câștigă în contul protestantismului și este pe calea de a vrea să absoarbă pe disidenții greco-ortodocși. Misiunea ei apare tot mai complexă și, nici spiritualmente, nici politicește, ea nu se poate sprijini numai pe anumite țifni tradiționale europene, dintre cari unele au slăbit binișor, iar restul au ajuns pradă operii disolvante a anticlericalismului masonic”.

Iar dacă este așa, și este, va înțelege oricine, că miile de telegrame, cari s'au trimis din acest prilej Sfântului Părinte din toate părțile

și din partea Italiei, până acum ostile, se vor putea simți abia mai târziu, dar crearea și de drept a noului stat papal, așa redus în proporții cum este, înseamnă chiar de pe acum cea mai mare biruință pe care putea s'o raporteze biserica Domnului. O simte aceasta orice catolic, dar o simt și cei de altă confesiune și atacurile ce-au și început să curgă din partea adversă, sunt o dovadă sigură că o simt și dușmanii bisericii.

Nime nu poate s'o simtă însă mai mult decât însuși capul acestei biserici, S. S. Papa Pius al XI-lea, căruia îi revine în întregime meritul acestei mari biruințe. Fie-ne deci permis, ca, înainte chiar de-a veni cu lămuririle comunicatului oficial al guvernului italian — și aici amintim că semioficiosul Vaticanului n'a înregistrat, în ediția-i specială de Marți, decât însuși faptul semnării acordului — să prezintăm cititorilor noștri declarațiile deosebit de importante ale acestui mare Papă.

Ele s'au făcut într'o audiență, pe care Sf. Părinte a acordat-o, în aceeași zi de Luni, 11 Februarie c. și simultan cu actul semnării din palatul Lateran, predicatorilor de sfintele Paresimi și preoțimei din Roma și sunt, în rezumat, următoarele:

DECLARAȚIA PAPEI

Făcând aluzie la evenimentul istoric care s'a complinit, Sf. Părinte le-a vorbit despre tratatul și concordatul încheiat, menite a recunoaște Scaunului papal o suveranitate adevărată, proprie și absolută, care compete atât de evident celuiice, în virtutea mandatului său divin, nu poate fi supus nici unei puteri temporale.

Papa nu vrea să între în detalii, fiindcă ora și momentul nu i-o permit, precum nu i-o permit nici considerațiile față de statul italian, după ce la semnătură plenipotențiarilor trebuie să se mai adaogă aceea a Suveranilor. Este un

S. S. PAPA PIUS AL XI-LEA

lunii — putând înșira, între ele, cu multă plăcere și ambasada noastră din Londra —, nu sunt numai expresiunea politicoasă a unor sentimente convenționale, ci înfățișează o mare realitate, pe aceea a prestigiului imens de care se bucură, în toată lumea civilizată, Sfântul Scaun al Romei.

Urmările recunoașterii suveranității papale

moment, pe care-l ignorează ceice aşteaptă, ca Papa să binecuvinteze deja: *Urbis et Orbis*.

Sf. Părinte trece apoi la criticile ce s'au formulat la adresa acordului, atât în Italia, cât şi în străinătate. Aceste nedumeriri şi critici îl lasă cu totul liniştit, cu toate că îl privesc direct pe el, fiindcă răspunderea pentru cele ce vor urma este întreagă a lui şi singur a lui.

Nu mai puţin decât de treizeci de luni, chestia a fost obiectul studiilor, meditaţiilor şi rugăciunilor sale personale şi a atâtor suflete bune. Una dintre nedumeririle emise îndată la început priveşte faptul, că, prin mijlocirea Cardinalului secretar de stat, a ţinut să informeze despre noua situaţie, înainte de toate, pe membrii Corpului diplomatic, acreditaţi pe lângă Sf. Scaun. Cu ce intenţie a făcut Papa acest lucru? Pentru a cere poate o autorizare sau un asentiment prealabil, ori poate pentru a-şi procura o garanţie a puterilor în favorul noii stări de lucru? Nu. Incunoştiinţarea Corpului diplomatic a fost pentru Sf. Părinte o datorie elementară, şi numai atât, fiindcă diplomaţii aceştia reprezintă pe lângă Scaunul său nu numai interesele ţărilor lor, ci şi prietnia atâtor puteri.

N'a fost deci vorbă de a cere dela aceştia nici asentiment, nici consentiment, nici garanţii. Papa ştie foarte bine şi este adânc convins, că adevăratele garanţii ale noului aranjament nu pot fi căutate decât în conştiinţa proprie, în simţul de dreptate al poporului italian şi, mai ales, în asistenţa indefectibilă promisă de Mântuitorul bisericii sale şi vicarului său. Şi aceasta pentru că în ce priveşte alte garanţii şi stabilitatea lor vorbeşte, nu se poate mai convingător, noua hartă geografică a Europei.

În cât priveşte apoi cece poate să se întâmple ca mâine, Sf. Părinte este încă şi mai liniştit şi anume pentru motivul că nu-i este dat să ştie aceasta. Ştie însă, că viitorul este în mâna lui Dumnezeu, şi, aşa fiind, ţine să spună şi să proclame, că oricari ar fi dispoziţiile viitoare al Provedinţei ele vor urma, în chip necesar şi fără a ţine seamă de eventualele garanţii temporale, cari puteau fi eventual culese în plus faţă de cele ce i-s'au dat din partea Italiei.

Alte critici pot fi împărţite în două categorii: Unele, cari spun că Papa a cerut prea puţin şi altele cari susţin, din potrivă, că a cerut prea mult. Unii spun, că teritoriul noului stat papal este prea mic. Dar e bine să se ştie, că Papa a voit să aibă anume cât mai puţin posibil, şi aceasta pentru motive, cari i-se par bune şi grele. Înainte de toate, el a voit să arate că este un părinte, care tratează cu fiii săi şi a voit deci să uşureze situaţia cât mai mult cu putinţă. În locul al doilea, a voit să desarmeze toată alarma şi toate recriminările cari puteau să se aducă pe chestia întregităţii teritoriale a Italiei. Iar al treilea motiv este, că Papa a vrut să arate tuturor, că nu-i animat de nici un sentiment de cupiditate, ci singur de conştiinţa suveranităţii pe care o deprinde în numele lui Dumnezeu. N'a voit, deci, decât cece i-s'a părut absolut indispensabil pentru a valida această suveranitate. În felul acesta, speră că va fi lămurit pentru oricine, că vicarul lui Hristos a limitat pretensiunile sale

de ordiu material strict la necesităţile celui spiritual.

Teritoriul acesta e mic, dar este totuşi cel mai mare din toată lumea, dacă se ia în considerare ce relicvii şi ce comori de artă şi de ştiinţă cuprinde. Nu există pe lume un teritoriu mai preţios.

Celor ce afirmă, că aceasta e prea puţin, li-se poate răspunde foarte liniştit cu avantajul, pe care mulţi nu-l văd, de a nu adăoge adecă preocupărilor de ordin spiritual nici cele mai mici preocupări de ordin material.

S'au făcut obiecţiuni şi în ce priveşte chestia despăgubirii materiale. Ceice vin cu acestea, sau lăsat impresionaţi de sonoritatea anumitor cuvinte, fără a reflecta la conţinutul lor real. În adevăr, dacă se compută şi se capitalisează tot ce se datoreşte patrimoniului sf. Petru, se va ajunge la o sumă enormă. Iar Sf. Scaun a trebuit să se îngrijească de interesele spirituale pe cari le reprezintă, şi cari, o ştie oricine, nu pot fi slujite după cum trebuie şi se aşteaptă, fără o îndemnizare, care să asigure independenţa economică a Sf. Scaun. Văzând oscilaţiile economice, cărora suntem martori, nime nu poate şti ce ne aşteaptă ca mâine. Şi apoi lumea uită, se vede, că oricare ar fi despăgubirea ce se primeşte, capitalul are să rămână neatins şi va trebui să ne mulţumim numai cu interesele, cari, în chip firesc, vor avea să scadă.

De încheiere, sf. Părinte a spus că sunt minunate căile Domnului, şi că orice s'ar întâmpla, el se lasă în mâna lui Dumnezeu, către care îşi îndreptă necontenit cuvântul de rugăciune: *Facă-se voia Ta!*

II

ACORDUL POLITIC

Cuprins într'un preambul şi 27 articole, acordul politic menit „a rezolva şi elimina“ aşanumita „chestiune romană“, poate fi rezumat, după comunicatul oficial dat de guvernul italian, prin agenţia Stefani, în următoarele:

Catolicismul în Italia

Acordul stabileşte înainte de toate, că înaltele Părţi contractante au recunoscut necesitatea de a elimina toate cauzele de resentimente existente între ele, reînviind principiul consacrat prin articolul prim al Constituţiei italiene din 4 Martie 1848, în sensul căruia religiunea catolică, apostolică şi romană este singura religiune a statului.

Noul stat papal

Tratatul recunoaşte apoi deplina proprietate, autoritatea exclusivă şi absolută şi iurisdicţiunea suverană a Sfântului Scaun asupra Vaticanului, aşa cum este azi constituit, creînd aşanumita „Città del Vaticano“, şi stabilind că teritoriul acestui „stat“ nu se va putea produce nici o ingerinţă a statului italian şi că în el nu va fi nici o altă autoritate decât aceea a Sf. Scaun. Piaţa San-Pietro, făcând şi ea parte din teritoriul aşanumitei „Città del Vaticano“, va continua să fie în chip normal deschisă publicului şi supusă puterii poliţieneşti a autorităţilor italiene.

Marginile acestui nou stat papal sunt fixate într'un plan alăturat la tratat, cuprinzând în afară de teritoriul stăpânit până acum numai „cu drept de folosinţă“ şi porţiunea de teritoriu dela stânga basilicii San Pietro până la Viale Vaticano şi Porta Cavalleggieri, fiind deci o continuare, în linie aproape dreaptă, dela colţul apusean al grădinilor vaticane până la piaţa San-Pietro.

Un important articol al tratatului înşiră toate serviciile publice, cu cari va fi dotat noul stat papal prin îngrijirea statului italian. E vorba anume de o gară de linie ferată, care se va construi în marginea grădinilor vaticane de către „Porta Angelica“, precum şi servicii directe, chiar şi cu alte state, de poştă, telegraf, telefon, şi radio. Tratatul prevede de asemenea şi admiterea pe teritoriul italian a mijloacelor de transport aparţinătoare noului stat papal.

Libertăţi personale şi imunităţi teritoriale

Alte clauze ale tratatului precisează categoriile de persoane supuse autorităţii Sfântului Scaun, respectiv persoanelor cari au rezidenţă stabilă în așa numita „Città del Vaticano“. Se enumeră apoi libertăţile personale, de cari se vor bucura, chiar şi dacă nu rezidă în statul papal, demnitarii bisericii şi persoanele aparţinătoare Curţii papale, în special funcţionarii de carieră, declaraţi din partea Sf. Scaun indispensabili pentru funcţionarea serviciilor sale.

De asemenea se stabilesc prin acest tratat imunităţile teritoriale ale bazilicelor patriarhale şi a câtorva edificii situate afară de statul papal, dar în cari Sf. Scaun a instalat, sau va instala, Congregaţiile sale, precum şi oficiile şi serviciile necesare pentru funcţionarea normală a administraţiei sale.

Relaţiunile diplomatice

Italia recunoaşte Sfântului Scaun dreptul activ şi pasiv de legaţiune, în conformitate cu regulile dreptului internaţional.

Înaltele Părţi contractante se angajează să stabilească între ele legături diplomatice normale, prin intermedierea unui ambasador italian, acreditat pe lângă Sf. Scaun, şi a unui Nunţiu apostolic, potrivit cu dispoziţiile fixate în congresul dela Viena din 1815.

Comorile de artă şi ştiinţă din statul papal şi din palatul Lateran vor fi şi pe viitor accesibile savanţilor şi vizitatorilor.

O altă dispoziţie a tratatului prevede, că la cererea Sfântului Scaun, Italia va pedepsi pe teritoriul său delictele ce s'ar fi comis în așa numita „Città del Vaticano“, şi Sf. Scaun, la rândul său, va extrada statului italian pe ceice se vor fi refugiat în statul papal şi vor fi acuzaţi de a fi comis pe teritoriul italian acte, socotite drept delict de legile ambelor state.

Neutralitatea noului stat

Intr'un alt articol, tratatul fixează declaraţia Sfântului Scaun, că vrea să rămână şi că va rămânea străin faţă de litigiile teritoriale dintre alte state, precum şi faţă de Congresele internaţionale convocate în acest scop, afară de cazul când părţile litigante ar face un apel comun la misiunea sa pacificatoare, şi rezervându-şi pentru toate cazurile, dreptul de aşi putea valida autoritatea sa morală şi spirituală. În consecinţă, teritoriul aşanumitei „Città del Vaticano“ va fi socotit totdeauna şi în toate cazurile, drept un teritoriu neutru şi inviolabil.

Declaraţia de încheiere

Tratatul încheie prin declaraţia că Sf. Scaun socoteşte, că prin învoielile semnate la 11 Februarie c. i-se garantează, în chip adecvat, tot ce-i este necesar pentru a-şi deprinde suveranitatea, cu libertatea şi neatârarea, cari sunt indispensabile în cărmuirea pastorală a diecezei Romei şi a bisericii catolice din Italia şi din lumea întreagă.

El declară chestiunea romană definitiv şi irevocabil rezolvită şi în consecinţă eliminată

și recunoaște regatul Italiei, sub dinastia Casei de Savoia, având Roma drept capitală a statului italian.

La rândul său, Italia recunoaște statul „Città del Vaticano” sub suveranitatea Pontificelui suveran.

III

NOUL CONCORDAT ITALIAN

Iscălit deodată cu acordul de mai sus, concordatul italian poate fi socotit drept un concordat-typ și de aceea credem că e bine să dăm cu acest prilej și din cele 45 articole ale lui, următoarele puncte mai importante:

Concordatul începe prin o declarație, care, subliniind caracterul sacru al Romei — scaunul episcopesc al Pontificelui suveran și centru al lumii catolice —, angajează guvernul italian să împiedece în Roma orice manifestare potrivnică acestui caracter sacru al orașului.

Urmează apoi dispozițiile privind: 1. Liberul exercițiu al ministerului pastoral prin membri clerului, precum și conspectul zilelor de sărbătoare stabilite de biserică și recunoscute de stat; 2. Chestiile referitoare la asistența spirituală dela forțele armate ale statului; 3. Revizuirea eparhiilor în sensul, că teritoriul lor să concadă, pe cât numai posibil, cu acela al organizațiilor administrative ale statului.

Numirea episcopilor

Privitor la numirea titularilor singuraticelor eparhii se fixează și aici normele cunoscute din convențiile similare încheiate cu alte state, stabilindu-se textul jurământului, pe care-l vor depune, întru toate la fel cu acela din concordatul polon. — Iată acest jurământ:

„In fața lui Dumnezeu și a sfințelilor lui „Evangelii jur și promit, cum se cuvine unui „episcop, fidelitate către statul italian. Jur și „promit a respecta, și a face să se respecte „din partea clerului meu, regele și guvernul așezări după legile constituționale. Mai jur și „promit apoi, că nu voi participa la nici un „fel de acord nici nu voi asista la vre-o convenire, care ar putea păgubi statul italian și „ordinea publică, și că nu voi permite clerului meu participării de această natură. Preocupat de binele și interesele statului italian „voi căuta să preintimpin orice primejdie, care „ar putea să-l amenințe“.

O altă dispoziție prevede, că Dumineca și sărbătorile se va face la liturghia solemnă, în toate bisericile unde oficiază un capitu, rugăciunea liturgică obișnuită pentru prosperitatea regelui și a statului italian.

Congregațiile religioase

Urmează apoi o serie de articole deosebit de importante privind congregatele religioase, prin cari actualele legi politico-bisericești ale Italiei se modifică, aducându-se în armonie cu recentul tratat. În acestea se recunoaște între altele personalitatea iuridică a congregatelelor religioase, din care derivă, în chip firesc, capacitatea acestora de-a achiziționa averi, în conformitate cu legile în vigoare pentru persoanele morale.

Căsătoria religioasă

Importanță specială revine articolului privind căsătoria. Se spune în acesta, că statul italian recunoaște toate efectele civile pentru sacramentul căsătoriei, reglementat din partea dreptului canonic. Căsătoriile se publică paralel atât în bisericile parohiale, cât și la primării. Imediat după publicarea căsătoriei, preotul va explica mirilor efectele civile ale acestui așezământ, citindu-le articolele codului referitoare la drepturile și datorințele celor căsătoriți și va redacta actele de căsătorie, din cari va trimite, în timp de 5 zile, o copie autentică

autorității comunale, spre a fi înscrisă în registrele stării civile.

Examinarea cauzelor privind nulitatea căsătoriei și dispensele, precum și chestia căsătoriei celebrate, dar neconsumate, sunt rezervate competenței tribunalelor bisericești. Deciziunile și sentințele referitoare la chestii matrimoniale se vor supune, spre a ajunge definitive, controlului unui tribunal suprem al Signaturei, care se va pronunța dacă dispozițiile dreptului canonic au fost, ori nu, respectate în toate privințele. Definitive odată, acestea se vor transpune la Curtea de apel, competentă după teritoriu, care le va da putere executivă în ce privește efectele civile și va dispune să fie introduse în actele stării civile pe marginea actului de căsătorie.

În ce privește cauzele de separare voluntară, Sf. Scaun acceptă ca ele să fie judecate de autoritatea civilă.

Alte dispoziții

În ce privește instrucția religioasă se prevede ca programa ei să fie stabilită de comun acord între autoritatea bisericească și civilă.

O altă clauzulă remarcabilă este aceea, prin care statul recunoaște organizațiile existente ale „Acțiunii catolice italiene”, atâta timp, cât ele vor lucra potrivit cu instrucțiunile Sf. Scaun, în afară de orice organizație politică și sub conducerea imediată a ierarhiei bisericești, numai pentru realizarea idealelor bisericești.

Drept încheiere, Concordatul prevede, că în caz de vre-o neînțelegere provenită din interpretarea acestei convenții, Sf. Scaun și statul italian vor căuta de comun acord o înțelegere amicală.

Cum s'a aranjat chestiunea despăgubirii. Între documentele semnate la 11 Februarie c. în palatul Lateran este și o convențiune financiară, menită a regula chestiunea despăgubirii datorite Scaunului papal, în schimbul renunțării de bună voie la fostul stat papal, avut înainte de 1870.

În baza acestui document, Italia se obligă să dea, iar Sf. Scaun să accepte — drept aranjare definitivă a raporturilor financiare dintre cele două state, provenite din evenimentele dela 1870 — suma de 750 milioane lire italiene în bani gata, precum și un stoc de rente pentru o valoare nominală de un miliard lire italiene, o sumă, care, în totalitatea ei, este mult inferioară sumei, pe care statul italian ar trebui s'o plătească Sfântului Scaun, în baza angajamentului legii de garanții dela 13 Maiu 1871.

În scopul finanțării acestei convenții, se va lansa, îndată după ratificare, un împrumut, numit *împrumutul împăcării*, care va fi acoperit, cu siguranță, în primul sfert de ceas după lansare.

Două scene istorice*)

Roma, 11 Februarie

Fiind reconcilierea dintre Sf. Scaun și Italia un fapt împlinit, lumea va dori, fără îndoială, să aibă câteva precisiuni asupra scenelor istorice a acestor din urmă zile.

I

Notificarea făcută puterilor

Miercuri, în 6 Februarie seara, diplomații acreditați pe lângă Sf. Scaun au fost informați, că a doua zi, la ora zece jumătate, Car-

*) Sub titlul acesta s'a publicat în numărul dela 16 Februarie c. al ziarului „La vie catholique” din Paris o descriere plină de viață a momentelor, cari au însoțit

dinalul Gasparri dorește să-i primească pentru a le face o comunicare importantă. Fiind o atare întrunire așazicând fără precedent, nimeni nu se îndoaia că această comunicare se va referi la soluționarea chestiunii romane.

La ora fixată, ambasadorii, ministri și însărcinații de afaceri se găsiră în Vatican, unde au fost introduși în apartamentul secretarului de stat. Ei luară loc în jurul unei mese lungi din sala, unde se țin de comun sedințele Congregației afacerilor bisericești extraordinare.

Un moment mai târziu apărură și Cardinalul Gasparri, însoțit de Mgr. Pizzardo, substitut al Secretăriei de stat. Secretarul de stat părea foarte mișcat și avea în mână câteva file de hârtie. El salută pe diplomați și se așeză într'un fotoliu rămas gol la capătul mesei. Colaboratorul său se opri în picioare, la câțiva pași îndărătul lui.

Card. Gasparri citi apoi, în italienește, o notă, prin care declară că Sf. Scaun a reușit să aplaneze conflictul ce exista dela 1870 între el și statul italian. La inițiativa dlui Mussolini începură, sunt doi ani, tratative, cari au ajuns să sfârșească cu încheierea unui acord, cuprinzând, afară de un tratat de recunoaștere a suveranității reale și manifeste a Sf. Scaun, și un Concordat ce regulează în chipul cel mai mulțumitor situația bisericii în Italia. Secretarul de stat rugă pe diplomații prezenți să notifice acest acord guvernelor lor respective și își arătă nădejdea, că aceste guverne vor continua să întrețină cu Sf. Scaun relațiunile cele mai cordiale.

După această citire, Cardinalul Gasparri întrebă, dacă diplomații doresc să li-se citească și o versiune franceză a notei, pe care o citise în italienește. Răspunsul fiind afirmativ, Cardinalul se execută numai decăt.

Urmare apoi câteva cuvinte ale ambasadorului Braziliei, formulând, în calitate de decan al corpului diplomatic, felicitări și făcând urări de prosperitate la adresa Sfântului-Scaun, punând și câteva întrebări, la cari răspuns Secretarul de stat, amintind că semnarea documentelor diplomatice se va face Duminecă, în 10 Februarie. Semnarea aceasta s'a amânat, pe urmă, cu 24 ore.

Așa a fost ceremonia, care a decurs în Vatican, Joi, în 7 Februarie. Cum se vede, a fost foarte simplă și foarte scurtă. Diplomații s'au retras apoi numai decăt, spre a telegrafia guvernelor respective vestea cea mare.

În acest timp s'au trimis telegrame prin agenții și corespondenții de ziare și presei străine, dar publicul italian continua a fi ținut în ignoranța evenimentelor, dupăcum ignorase complet și negocierile, în jurul cărora lumea se pasiona atât de mult în afara peninsulei.

II

Semnatura din palatul Lateran

Abia în ziua de Vineri a început să se răspândească vestea, cu mai multă ori mai puțină exactitate, prin minister și prin magazinele de țesături, unde au început să se facă mari cumpărături de material alb și galben, în vederea pavoazării instituțiilor publice.

Cu toate acestea, abia câteva sute de persoane se adunară azi către amezii pe piața care se întinde între palatul Lateran și spitalul Sf. Ioan. Un serviciu de ordine, susținut prin câțiva polițiști civili, ajutați de carabinieri și de soldați ai miliției naționale, ținea liber accesul la palat, în vremece în jurul marelui

marele eveniment al împăcării Sfântului Scaun cu Quirinalul, pe care o dăm aici și noi pentru a reliefa și prin această importanță deosebită a celor petrecute săptămânile trecute la Roma.

portal al palatului se îmbulzea un grup de jurnaliști și de fotografi.

Puțin după orele unsprezece, automobile au început să aducă pe plenipotențiar: Cardinalul Gasparri, însoțit de Mgr. Borgongini-Duca, secretarul Afacerilor bisericești extraordinare; Mgr. Pizzardo cu avocatul Francisc Pacelli, calificat ca iurisconsult al Sf. Scaun; d. Mussolini, în tovărășia dlui Rocco, ministrul justiției; d. Grandi, subsecretar de stat la externe și d. Giunta, subsecretar de stat la prezidenția Consiliului. Toate acestea persoane fură primite de Mgr. Ercote, directorul muzeului Lateran, fiindcă semnarea avea să se facă într-una din salele muzeului misiunilor, în marea sală a Papilor.

Aici plenipotențiarul au luat loc în jurul unei mari mese de lemn din Filipine, care a putut fi văzută în 1925 la expoziția vaticană a misiunilor.

Încă înainte, Cardinalul Gasparri și d. Mussolini și-au strâns cordial mâinile, prezentându-și imprumutat colaboratorii. Apoi, primministrul regelui Victor Emanuel a citit documentele cari stabileau împuternicirile plenipotențiarilor Italiei. Mgr. Borgongini-Duca a citit la fel actele prin cari Papa Pius al XI-lea împuternicise pe Cardinalul Gasparri și pe dignitarii cari îl însoțeau să trateze în numele său.

Verificându-se astfel împuternicirile, se purcede la semnarea diverselor instrumente diplomatice. Este amiaza. Tunul bubuie pe Janicol și, în clopotnița vecină, clopotul sună *Angelus*, cum se face în fiecare zi la aceeaș oră, iar pe piață un grup de seminaristi întonează un *Te Deum*, în vremece soldații fasciști încep să cânte „Eia” și „Alala” în cinstea Papei, a Regelui și a Ducelui.

Câteva momente mai târziu, aclamații întimpină pe plenipotențiarul, cari părăsesc vechiul palat pentru a se întoarce în oraș. Deodată încep și urlicii să anunțe jurnalele, cari au ajuns să poată publica în sfârșit vestea cea mare. Ea se răspândește repede pe cele două maluri ale Tibrului, trezind aici rumoare și bună dispoziție în așteptarea marilor manifestații, pe cari va fi dat să le vadă, ca mâine, San-Pietro și Urbea eternă, din prilejul celebrării celei de a șaptea aniversări a încoronării S. S. Pius al XI-lea, Pontifice și Suveran în „Città dela Vaticano”.

Eduard Devoghel

Un cuvânt înțelegător

Ce spune în chestiunea acordului ziarul principal al guvernului*)

Biserica sf-lui Petre cu cele peste 300 milioane de suflete, cari îi recunosc supremația până la sentimentul nimicirii, a biruit timpurile cu conștiința nepăsătoare a veșniciei sale misiuni.

Prin ce încercări, prin ce lupte și harțe, prin ce alternative de scăderi și mărire, nu a trecut papalitatea sub cei 269 de ierarhi, cari dela împăratul Claudius încoace au ocupat tronul sf-lui Petre, toți urmărind să afirme supremația Sfântului Scaun, asupra celor lumesti? Cu mai mult sau mai puțin noroc, cu mai multă sau mai puțină pricepere, conducă-

*) Reținem din „Dreptatea” dela 19 Februarie c. acest articol, intitulat PACEA DELA ROMA, datorit dlui Petre Ciorăneanu, care poate fi socotit, credem, drept o expresiune a sentimentelor actualului guvern față de acordul încheiat între Vatican și Quirinal. Este un cuvânt deosebit de înțelegător, care, dând și anume orientări asupra trecutului „chestiunii romane”, merită să fie cunoscut și din acest punct de vedere. N. R.

torii formidabil îmbrățișătoarei politici papale, au îndreptat toți sforțările lor convergente spre țelul unic al triumfului Romei, Romei catolice, veșnice. Și această Romă a avut zile de biruință, zile de triumf; iar când a trecut prin înfrângeri, conștiința nepăsătoare a veșniciei ei a făcut-o să rabde, convinsă că timpul va fi totuși al său.

În vremile de scăderi ale exilului dela Avignon, pe vremea prizonieratului papal dela Fontainebleau, sau a sihăstriei voite din ziua când Piu al IX-lea, părăsit de trupele lui Oudinot, făcea ultima sa plimbare în Roma cotropită de trupele lui Victor Emanuel, papalitatea a avut întotdeauna simțământul, că triumfuri ca cel din Canossa se pot repeta.

În grădinile Vaticanului: PAPA SUVERAN, pe teritoriul său

Roma catolică nu avea de ce să se grăbească; liniștită, aștepta să-i vină ziua.

Și iată că ziua ei a venit iar. Între Quirinal și Curie s'au reluat discuțiunile din punctul unde le lăsase, în 1870, Kanzler, generalul trupelor papale și Cadorna, comandantul trupelor lui Victor Emanuel.

Legea garanților a lui Visconti-Venosta din 1871, atitudinea statului italian față de congregații și averile lor, drepturile patrimoniului propriu zis al Sf-lui Petre și cele pe cari le mai revendică tot complexul chestiunii romane, împreună cu adversitatea și agresivitatea politice a lui Piu al IX-lea, după 1848, explică nereușita încercărilor de apropiere ale lui Cavour. Tot ele zădărniceau și încercările lui Crispi, de prin 1888, despre cari vorbește maiorul Engelbrech, atașatul militar german la Roma, într-un raport către contele Waldersee, șeful marelui stat-major german, încercări pe cari le mărturisea chiar Crispi, în 1898, într-un discurs în Senat. Dânsul învinuia de altminteri pentru această nereușită influențele politice externe, cărora Leon al XIII-lea nu se putuse subtrage.

Și apoi, timp de 40 de ani, patru pontifi pe rând se închid iar în grădinile Vaticanului, pentru a simboliza smerita putere de rezistență

dărză a papalității față de brutalele împietări ale puterii seculare.

Cel de al patrulea, Piu al XI-lea, aducea cu el un fel de semn al vremilor schimbate, când, după ultimele *sfumati* ce se înălțau din coșurile Vaticanului, se arăta poporului roman din balconul Sf. Petru, primind onorul regal din partea trupelor italiene.

Era după războiu, și sunt șapte ani de atunci. Cele două puteri ireconciliate aveau în capul lor, prima pe un Pius care, cu tot numele adoptat, era străin de spiritul războinic tradițional al Piiilor, cea de a doua pe un om de stat deosebit de pătrunzător al momentelor psihologice și îndemănatăc vânător și utilizator al tuturor conjuncturilor prielnice scopurilor sale politice.

Și în lumea albă, și în lumea neagră, și la Quirinal și la Vatican, chestiunea romană evoluase mult; pierduse aproape totul din asperitățile ei fundamentale, păstrând numai un caracter s'ar putea zice formal.

Unitatea italiană, în favoarea căreia militase, liberal, Papa Piu al IX-lea, înainte lui 1848, pe care apoi tot dânsul o combătuse, când alături, când contra Franței schimbătoare a lui Napoleon III, unitatea italiană este de mult un fapt împlinit, a fost autentificată prin întemeierea plină de putere și înfloritoare a Statului italian.

Puterea spirituală a Scaunului papal a câștigat, pe de altă parte, după războiu, energii iradiatoare, apoi posibilități realizatoare nebănuite. Un val de misticism a dat catolicismului în lume avânturi noi.

Politica tradițională a Vaticanului, era prea fină pentru a nu percepe întreaga inanitate a nerăbdării față de Statul italian puternic și definitiv închiegat, pe care la nevoie s'ar fi putut sprijini.

Quirinalului, pe de altă parte, numai putea face umbră puterea spirituală a Papei, nici chiar cea temporală, care prin forța ineluctabilă a împrejurărilor politice din Italia nu putea căpăta decât o formă pur protocolară.

Iată pe ce teren prielnic s'au putut întâlni abilul om de stat, d. Mussolini, și cardinalul Gasparri, autorul primei codificări a canoanelor bisericei catolice secretarul de Stat al lui Piu al XI-lea.

S'a încheiat pacea dela Roma, care nu are nimic din istorica *pax romana*. S'a încheiat un acord între Vatican și Quirinal, un pact de neagresiune, ca să întrebunțăm termenul la modă. S'ar putea spune că, față de anumite concecinte politice internaționale, ce nu sunt excluse, d. Mussolini semnând, în numele lui Victor Emanuel al III-lea, alături de Cardinalul Gasparri, în numele Papei Piu al XI-lea, „Tratatul de conciliațiune”, a semnat un adevărat tratat de alianță defensivă.

„În numele Preasfintei și indivizibilei Treimi, Sfînția Sa Papa Piu al XI-lea, și M. S. Regele Victor Emanuel al III-lea al Italiei, spre a pune capăt situațiunii anormale a Sf. Scaun în Roma, au numit plenipotențiarul cu depline puteri să încheie o înțelegere...”

Așa glăsuște primul articol al tratatului, în care regele Italiei recunoaște complectă suveranitate a Papei asupra „Cetății Vaticanului” pe o suprafață, care întinde actualul domeniu al Vaticanului până la Poarta Cavalleggieri, cuprinzând și piața Sf. Petru.

În afară de „Cetatea Vaticanului” această suveranitate se întinde asupra tuturor palatelor, bisericilor și instituțiilor apostolice din Roma. În afară din Roma, Papa se bucură oriunde ar merge de imunitatea diplomatică, legile țării sus-

pendându-se în favoarea sa. Asemenea drepturi de exterritorialitate sunt recunoscute tutului Cardinalilor Curiei romane, ca și diplomaților streini acreditați pe lângă Vatican.

Papa declară că nu renunță la suveranitatea asupra fostului teritoriu papal; delegă însă, spre exercitare, drepturile sale suverane regelui Italiei.

Articolul ultim al tratatului glăsuiește:

„Papa recunoaște regatul Italiei, cu orașul Roma drept capitală, și Casa de Savoia ca dinastie domnitoare“.

Un concordat și anexă completează „Tratatul de conciliațiune“, detaliile acestui concordat cu caracter evident politic nu sunt însă cunoscute. Repercusiunile lui posibile în politica internațională nu se pot deci măcar presupune.

În schimb, repercusiunile inițiativei luate și dusă la bun sfârșit de d. Mussolini, asupra politicii interne italiene se văd de pe acum.

Regimul fascist își administrează astfel elemente noi de întărire. Dl. Mussolini a văzut just, și la momentul oportun, ce posibilități îi oferă împăcarea, pe care lumea neagră a Vaticanului se afla gata să o primească cu o lume italiană albă, „care nu era nici mason, nici liber cugetătoare“ — după cum se exprimă un organ catolic.

Și împăcarea s'a făcut. Roma catolică triumfă în „cetatea leonină“. Marele Pontific este iar, necontestat de nimeni, *il Papa Re*.

Voi termina cu cuvintele arhiepiscopului Dubois al Parisului, care pare să fi luat parte activă la tratatele împăcării:

„Am săvârșit fapte mari. Avem un Papă mare. Mussolini este un geniu și Italia are un rege inteligent. Un mare eveniment s'a implinit, mare din punctul de vedere al istoriei și al catolicismului“.

Ce spune d. N. Iorga

În deosebire de organul oficial al Sibiului, care s'a mărginit la reproducerea unui articol din „Cuvântul“ unde spune, că „Suveranul pontif s'a suit în diligență care-l conduce spre un nou Fontainebleau... spre o captivitate care nu se știe când și cum va înceta“, d. N. Iorga are în numărul dela 20 Februarie c. a. „Neamului Românesc“, sub titlul: ROMA ÎMPĂCATĂ următoarele șire de justă apreciere a marelui eveniment:

După șaiszeci de ani de dușmănie, Vaticanul și Quirinalul se împacă pentru mulțămirea Italiei creștine și pentru armonia întregii lumi catolice. Și această minune-i era dat dictatorului italian s'o înfăptuiască.

De acum înainte numele lui Victor Emanuel al III-lea va fi rostit la rugăciune în toate bisericile de pe pământul țării sale și se va vedea din nou apărând, de Paști, în balconul celei mai mărețe biserici a creștinătății latine alba fantomă a Papii binecuvântând „Urbea și tot cuprinsul pământului“.

Câtă vreme Italia a fost stăpânită de liberalismul revoluționar, de stângă negativă și materialistă, Papa era încă invinsul, asediatul, acela de a cărui atitudine nu e motiv să-i pese cui are sabia în mână. Ce valoare putea să aibă puterea morală, imponderabilul autorităților care au numai sufletele în puterea lor! A trebuit o nouă concepție a vieții, care a descoperit din nou energiile imense care nu se văd ele însele, dar mișcă tot ce este în realitate, pentru ca monarhiei înconjurată de iubirea unei națiuni solidare să-i vină, „dela șeful Bisericii romane, dela moștenitorul cu tiară al vechilor Cesari, o binecuvântare mai mult.

Ca o victorie a spiritului etern o salutăm și noi, acești Latini ai departatului Răsărit de altă alcătuire religioasă.

□ □

Ortodoxia și Papa

Cu prilejul praznicului ortodoxiei și apropo de împăcarea dintre Vatican și Quirinal

de A. C. ALBINUS

Ortodoxia jubilează azi. După lupta îndelungată ce s'a dat între zdrobitorii și cinstitorii icoanelor, dreptcredincioșii victorioși au hotărât ca, an de an, în întâia Duminică din postul mare, să se prăznuiască acest triumf al dreptei credințe, praznicul ortodoxiei.

Cu anul 842, data biruinții definitive asupra iconoclaștilor, într'adevăr, s'a închis o epocă glorioasă de luptă purtată pentru păstrarea curățeniei credinței. Dacă vom cumpani gravitatea primejdiilor, prin care a trecut creștinismul în cele dintâi opt veacuri, vom fi nevoiți să spunem, că primejdiile externe, persecuțiile sângeroase din partea Evreilor și păgânilor, au fost mai puțin grave, decât luptele interne, atacurile inverșunate ale ereziarhilor contra credinței creștinești.

Și, creștinismul a ieșit biruitor, încununat cu o mai vie strălucire, din această încercare. Invingând pe toată lumea, biserica dreptcredincioasă a putut să așeze în 842, programul ortodoxiei, ca o minunată piatră de hotar, de unde putea să priviască cu mândrie la calea ce a parcurs, la încercările prin care a trecut, și cu încredere la viitorul care ascundea noi lupte și noi învingeri.

Dar, până ce creștinismul a ajuns la această biruință, cât sânge s'a vărsat, și de cât s'buucium și suferință au avut parte câmpinii credinței! În cele dintâi trei veacuri, când credința era atacată de iudaizanti și montaniști, monahieni și adopțiani, de formidabila erezie gnostică, când biserica era turburată de marile controverse privitoare la pocăință, la botez și la prăznuirea Paștilor, aceste primejdii erau, parecă, întunecate de pericolul persecuțiilor.

Când, însă, biserica scapă de prigonirile păgânilor, când în sânul ei s'au strecurat, din interese materiale, o mulțime de oameni cari s'au „botezat“, dar nu s'au „și îmbrăcat în Hristos“, atunci s'a arătat inspăimântătoare primejdie a credințelor mincinoase. Contra ortodoxiei bisericii catolice a pornit o nesfârșită avântare: arianismul cu tăgăduirea dumnezeirii Fiului, macedonianismul, tăgăduind divinitatea Duhului Sfânt, donatismul și pelagianismul, nestorianismul, monofisitismul și monotelismul și, în fine, iconoclasmul împăratului Leon Isaurul, care zdrobește acel mijloc de educație și credință creștinească, cari sunt icoanele. O, e nesfârșit numărul celor ce au schimonosit credința.

La început, biruința asupra ereziei s'a părut ușoară. Așa, la conciliul din Niceea, unde în șirul Părinților sinodali luau loc atât a confesori ai credinței, opinia publică a trecut cu entuziasm de partea lor, sărutându-le rănile sfinte și ingenunchiând să primească binecuvântarea împărtășită de mâini mutilate de foc. Dar în curând, vicleniile ereziarhilor au știut să câștige sprijinul împăraților; patriarhii Orientului au fost acaparate de eretici. Și a gemut lumea și se mira văzându-se ariană. Tot așa, mai târziu, s'a părut că lumea întreagă e nestoriană, apoi monofizită, monotelită și, mai pe urmă, vrăjmașă ireductibilă a icoanelor sfinte.

Episcopi eretici; mitropoliți și patriarhi eresiarhi; împărați sprijinitori ai credințelor mincinoase! Cum de totuși a biruit ortodoxia? Un istoric ortodox, al cărui manual se propunea înainte cu câțiva ani în liceele noastre și ar fi bine să se propună și azi, găsește explicarea

acestei enigme în faptul, că Papii care nu s'au amestecat în aceste dispute, ci au ținut cu tărie la credința tradițională, au câștigat tot mai multă autoritate. Glasul lor, în urmare, a fost ascultat.

Firește, explicația aceasta e o mărturie prețioasă, dar nu e completă. Cum de singur Papii au ținut fără șovăire la credința tradițională? Cum de glasul lor, între atâtea glasuri amăgitoare, a putut să răzbească și să se facă auzit? Explicația adevărată o găsim în cuvântul Domnului adresat verhovnicului apostolilor, Simon Petru: „Simone, iată Satana v'a cerut pe voi să vă cearnă ca grâul. Iar eu m'am rugat pentru tine, ca credința ta să nu scadă...“ Și, cel puțin în clipele mari de reculegere, creștinii își dădeau seama de aceasta. Se grupau strâns pe lângă următorul legitim al sfântului Petru, și atunci biruința aparentă a ereticilor se prefăcea într'un eșec formidabil.

Pentru aceea găsim, că la 343 conciliul din Sardica — azi Sofia — decide dreptul episcopilor de a apela la Pontiful roman, singurul care poate să se pronunțe în mod definitiv. La o jumătate de veac și mai bine, același lucru îl exprimă sfântul Augustin în stihul său viguros: *Roma locuta, causa finita*; când Roma și-a spus cuvântul, cauza trebuie socotită definitiv tranșată. De aceea, Părinții conciliului ecumenic din Chalcedon, după ce li-s'a citit scrisoarea Papei Leon cel Mare, exclamă: *Petrus locutus est per os Leonis!* Petru este cel ce a grăit prin gura Papei Leon. Din această pricină au iscalit, în 519, patriarhul din Constantinopol și două mii cincisute episcopi orientali formularul de credință în care declară: „Noi vrem să urmăm întru toate comuniunea Scaunului apostolic, unde se găsește întreaga și adevărata temelie a credinței creștine, unde religiunea a fost totdeauna neprihănită“.

Acesta este motivul, pentru care a eșuat și lupta contra icoanelor. Împărații au pornit războiul de exterminare contra iconodulilor; Orientul și Occidentul parecă erau înfrățiți în a combate cultul icoanelor. Și, totuși, Papa a stat aproape singur în fața ereziei și a mâniei împăraților. Și, în fine, dreapta credință și Papa înving.

În cele dintâi opt veacuri din era creștină, Papa și ortodoxia se confundă; nu se pot închipui despărțiți. Iar serbătoarea ortodoxiei, care este memorial al trecutului și prevestitoare a viitorului, ne spune că așa trebuie să fie și dela 842 încoace. Dacă ai găsit pe Petru, ai găsit ortodoxia: *Ubi Petrus, ibi Ecclesia!*

Grație activității Papiilor, asistați în propovăduirea învățaturii și cămuirea credincioșilor de Duhul Sfânt, credința ortodoxă a rămas curată și neprihănită, în butul tuturor furtunilor îngrozitoare, prin care a trecut creștinismul, începând cu ereziile și schismele medievale și până la naționalismul revoluționar din zilele noastre.

Azi, și în afară de biserica catolică sunt multe înimi care caută cu sete izvorul ortodoxiei și cearcă stânca pe care și-a întemeiat Mântuitorul biserica sa. Și dela mulți ochi se ia ceața și încep să vadă biserica, „cetatea deasupra muntelui stând“. Credem, că acordul încheiat, zilele acestea, între Sfântul Scaun și Italia, acest eveniment de importanță mondială, care a umplut de bucurie indescriptibilă sufletul tuturor catolicilor, va fi începutul unei se-

rioase apropiere de părintele creștinătății. Acorul acesta care, după cuvântul Papei, „a redat Italia lui Dumnezeu și pe Dumnezeu Italiei“, va fi, credem, punctul de plecare al unirii tuturor creștinilor.

Din partea noastră, să facem ceace putem pentru a grăbi ziua cea mare: „să înmulțim rugăciunile pentru unirea tuturor bisericilor“. Nădăjduim, că Românii nu vor lipsi din concertul dragostei creștine. Nădejdea mea a crescut foarte mult, de când am auzit cuvântul unui distins cleric ortodox din București, care

mi-a declarat textual următoarele: „Dintre toate patriarhiile, una singură și-a păstrat vechea aureolă și autoritate. Aceasta este patriarhia Romei, de care neapărat se vor apropia toate bisericile creștine“.

Da, eu cred tare că se apropie ziua cea mare, când toată lumea va serba praznicul ortodoxiei, înconjurând cu dragoste pe Părintele comun al tuturor creștinilor. Atunci se va împlini cuvântul Domnului: „Și va fi o turmă și un păstor“.

Textul concordatului român

După traducerea făcută de pe textul francez original, în cunoscuta broșură despre concordat a dlui Vasile Goldiș

Folosind ocazia ce ni-o îmbie spațiul mai bogat al acestui număr, închinat evenimentului epocal al împăcării Sfântului Scaun cu Quirinul, publicăm și textul concordatului — semnat la 10 Maiu 1927 din partea dlui Vasile Goldiș, fostul ministru de culte în al doilea guvern Averescu —, care e vorba să fie ratificat în timpul apropiat. După cum anunță gazetele din capitală, chestia concordatului a eșit din sfera activității ministerului cultelor și a intrat în domeniul ministerului de externe prin laturea sa internațională, care este actul ratificării.

Când va fi socotit din partea guvernului — care a scăpat ziua de 12 Februarie — monumentul oportun pentru ratificare, o chestie pur tehnică, nu se știe până acum, dar e mai presus de orice discuție, că el nu mai poate întârzia prea mult, fără o gravă jignire a Vaticanului. Acesta s'a învoit anume, ca ratificarea să aibă loc numai după promulgarea legii cultelor. După ce însă această lege a fost promulgată aproape de un an, la 22 Aprilie 1928, și după ce actualul guvern nu mai are nevoie să încerce pe această chestiune o exploatare de circumstanță a popularității sale, nimic nu mai poate justifica o amânare a ratificării.

Adevărat, că »Telegraful Român« dela Sibiu I. Preasfințitului Nicolae afurise mai anul trecut pe celce, deși ortodox sibian, a cutezat să-și pună semnătura pe această convenție, dar părerea s'au mai schimbat de atunci și dacă acelaș »Telegraf« vine acum și recomandă candidatura celui excomunicat, pentru un loc de senator la Arad, dovadă că afurisenia s'a retractat, așa pe făcute, și că — poate cu excepția habotnicului Tudor Popescu dela »Națiunea dominantă«, care se complace în rolul de unic apărător »dominant« al ortodoxiei — nici din partea cercurilor ortodoxe nu se vor pune piedeci în calea ratificării concordatului. La sfârșitul broșurii sale, d. V. Goldiș a pus următoarele șire: »Eu personal primesc în plin toată răspunderea înaintea istoriei și a conștiinței mele pentru textul Concordatului stabilit prin conlucrarea mea personală. Aș dori să mi-se arate, cari dispozițiuni ale acestui Concordat s'ar găsi în contrarietate cu interesele Statului român, ori cu acelea ale intereselor justificate ale bisericii ortodoxe și cari drepturi i-se dau prin Concordat bisericii catolice, pe cari aceasta nu le-ar fi avut până aici? Dacă ni-se vor face reflecțiuni obiective, voi replica tot obiectiv. Cu răutăcioși și pismași, nu discut, cu proști, cu atât mai puțin«.

Și fiindcă, după cât știm, d. Goldiș n'a avut până acum prilejul de a »replica (cuiva) obiectiv«, toate împotrivițiile ce s'ar încerca cu ocazia ratificării vor trebui trecute în contul »răutății«, »pismeii«, ori chiar a »prostiei«. Acestea nu sunt însă greutăți, de cari să se poată împiedeca o chestiune cu urmări atât de importante pentru binele țării.

Și acum iată, după traducerea făcută și publicată de d. V. Goldiș, textul concordatului semnat, care nu credem să se fi putut schimba, decât poate în sensul unei mai bune precizări, dela semnare încoace:

Art. I. Religiunea catolică apostolică romană, de orice rit, se va practica și exercia liber și public în întreg Regatul României.

Ierarhia catolică

Art. II. În Regatul României Ierarhia catolică va fi astfel constituită:

A) Pentru Ritul Grec:

Provincia ecleziastică de Alba-Iulia și Făgăraș.

Metropola: BIAJ, cu patru sufragane:

1. Oradea-Mare;

2. Lugoj;

3. Gherla (sediul episcopal și Capitlul a se transfera de comun acord între Guvernul regal și Sfântul Scaun).

4. O nouă dieceză a se înființa la Nord cu sediul episcopal de desemnat de comun acord între Guvernul regal și Sfântul Scaun.

Din această dieceză vor face parte și greco-rutenii cu o administrațiune specială.

B) Pentru Ritul Latin:

Provincia ecleziastică de București.

Metropola: BUCUREȘTI, cu patru sufragane:

1. Alba-Iulia;

2. Timișoara;

3. Satumare și Oradea-Mare unite aequal principaliter. Prin ratificațiunea prezentului Concordat încetează Administrațiunea apostolică și teritoriul Orăzii-Mari trece sub iurisdicțiunea Episcopului actual dela Satumare.

4. Iași. La această dieceză se va atașa Bucovina.

Teritoriul vechiului Regat trece dela iurisdicțiunea Congregațiunii de Propaganda Fide sub dreptul comun.

C) Pentru Ritul Armean:

Un șef spiritual pentru toți Armenii din Regat cu sediul la Gherla.

Sfântul Scaun nu va proceda la nici un fel de modificațiune a Ierarhiei mai sus stabilite, nici a circumscripțiilor provinciilor ecleziastice și a diecezelor, fără prealabilul acord cu Guvernul român, afară de mici modificațiuni parohiale cerute de interese sufletești.

Art. III. Nici o parte din Regatul României nu va depinde de vre-un Episcop, al cărui sediu s'ar găsi înafara Statului român; tot astfel nici o dieceză a României nu se va putea extinde dincolo de frontierele țării.

Art. IV. Comunicarea directă a Episcopilor, a clerului și a poporului cu Sfântul Scaun și vice-versa, în chestii spirituale și în afaceri ecleziastice, va fi absolut liberă.

Art. V. §. 1. Aceia cari vor fi chemați a governa diecezele, precum și Coadiutorii lor *cum iure successionis*, tot astfel Șeful spiritual al Armenilor, vor trebui să fie cetățeni români, afară de excepțiunile admise de comun acord prin Guvernul român și Sfântul Scaun.

§. 2. Sfântul Scaun, înaintea numirii lor, va notifica Guvernului regal persoana de a aptă fi numită pentru a constata, de comun acord, dacă nu cumva ar exista în contra aceleia rezoane de ordin politic.

Art. VI. Episcopii, înainte de lua în posesiune diecezele lor, vor presta jurământ în formula următoare:

»Înaintea lui Dumnezeu și pe s-ta Evanghelie, eu jur și promit fidelitate Maiestății Sale Regelui României și succesorilor Săi și, precum

se cuvine unui episcop, de a respecta și de a face a se respecta de către subalternii mei, deodată cu fidelitatea către Rege, Constituțiunea și legile țării. De altfel nu voiu întreprinde nimic ce ar fi de natură a aduce vre-o atingere ordinii publice ori integrității Statului. Așa să-mi ajute Dumnezeu și această sfântă Evanghelie«.

Art. VII. Formula de rugăciune pentru Suveran »Domine salvum fac regem« va fi cântată, la serviciile divine, în conformitate cu normele liturgice.

Libertatea și dreptul la proprietate al bisericii

Art. VIII. Ordinarii (Episcopii) vor avea deplină libertate în exercițiul funcțiunilor ecleziastice și în guvernarea diecezelor lor proprii. Ei vor putea exercia toate drepturile și prerogativele proprii serviciului pastoral, în conformitate cu disciplina aprobată prin Biserica catolică și vor fi liberi de a da instrucțiuni religioase, morale și ecleziastice, precum o cere serviciul lor sacru. În cazul, în care acelea ar fi de-un interes general și publicate prin dâșii, ele vor trebui tot astfel aduse la cunoștința Ministerului de culte. De ei vor depinde în mod exclusiv ceilalți membri ai clerului în toate acelea, cari privesc numirea lor și exercițiul serviciului sacru. Numirea făcută va trebui adusă la cunoștința Ministerului de Culte.

Art. IX. Statul recunoaște Bisericii catolice, reprezentată prin autoritățile sale ierarhice legitime, personalitatea iuridică, în conformitate cu dreptul comun al țării.

În consecință parohiile, protopopiatele, mănăstirile, capitlurile, starostiile, abațiile, episcopiiile, mitropoliile și celelalte organizațiuni legal și canonic constituite, sunt persoane iuridice și deplina proprietate a bunurilor lor, de orice natură ar fi, e garantată prin Stat, conform Constituțiunii Regatului, Bisericii catolice, reprezentată prin autoritățile sale ierarhice legitime.

Art. X. Biserica catolică și membri ei, cetățeni români, se vor bucura din partea Statului de-un tratament, care nu va putea fi inferior celui, de care se bucură, conform Constituțiunii, celelalte religii ale Regatului.

Este de altfel bine înțeles, că Episcopii diecezani români de ritul grec, precum și Arhiepiscopul latin de București, vor fi senatori de drept.

Art. XI. §. 1. La toate bisericile catedrale se va menține capitlul canonicilor în statul iuridic și patrimonial, în care se găsește actualmente, sub rezerva dispozițiunilor articolului XIII. Noua dieceză va fi provăzută cu capitlul său.

§. 2. Canonicii vor trebui să fie cetățeni români, afară de excepțiunile admise de comun acord prin Guvernul român și Sfântul Scaun.

Art. XII. §. 1. Ordinarii (Episcopii) vor fi liberi de a înființa noi parohii, de-a stabili ori a funda biserici filiale; totuși, dacă vor cere ajutor dela stat, ei vor trebui să procedă de acord cu guvernul, care va da asentimentul său, când va fi vorba de 400 familii pentru orașe și 200 familii pentru sate. În cazuri speciale, guvernul își va putea da asentimentul chiar pentru un număr mai mic de familii.

§. 2. Numirea preoților, cari vor trebui să fie cetățeni români și de a nu fi fost condamnați prin sentință definitivă pentru crime contra siguranței Statului, este de competența exclusivă a chiriarhilor. Asentimentul Guvernului va fi cerut în cazul, când ar fi vorba de a se numi preot un străin, care totuși va trebui ulterior să-și câștige titlul de cetățean român.

Patrimoniul sacru

Art. XIII. §. 1. Un *Patrimoniu Sacru* interdiezezan se va constitui din titlii de rentă română, cari aparțin actualmente dotațiilor epi-

scopilor, canonicilor, preoților și seminariilor catolice.

§. 2. Destinațiunea *Patrimoniului Sacru* este întreținerea chiriariilor și chiriariilor, seminariilor teologice, canonicilor și persoanelor în serviciul parohiilor. În cazul, în care veniturile, vizate în §. 1, n'ar atinge suma cuvenită în înțelesul articolului X, Statul va întregi conform legilor în vigoare privitoare la onorariile clerului.

§. 3. Acest patrimoniu sacru va fi administrat prin Consiliul episcopilor diecezani conform Statutelor redigiate prin ei înșiși și aprobate prin Guvern și prin Sfântul Scaun.

§. 4. Acelaș Consiliu va administra veniturile rentei provenind din *Fondul general catolic de Religione și din Fondul general catolic de Instrucțiune*, cari se bucură deja de personalitate juridică, conform dreptului comun a țării.

Seminariile și congregațiile

Art. XIV. Proprietățile școalelor, ale instituțiilor de educațiune și ale tuturor instituțiilor pioase din fiecare dieceză, vor fi administrate prin autoritățile diecezane și menite aceluiaș scop prevăzut și voit prin fiecare fundațiune în parte, conform modalităților prevăzute prin legile Statului.

Art. XV. Drepturile și obligațiunile patronatului, de orice categorie, sunt și rămân abolite fără nici-o îndemnitare.

Edificiile sacre, casele parohiale dimpreună cu dependențele lor, precum și celelalte bunuri afectate prin patron bisericeii, — a) dacă sunt înscrise în cărțile funduare pe numele persoanelor iuridice indicate în art. IX, rămân în deplina lor proprietate, — b) dacă sunt înscrise pe numele patronului, rămân în posesiunea bisericeii spre folosul parohiilor respective.

În cazul, în care parohia dispăre canonic și legal, vechiul patron, dacă e Statul ori o instituțiune de a sa, va putea dispune liber de acestea bunuri; dacă e un particular, edificiile susindicate rămân în posesiunea bisericeii.

Art. XVI. §. 1. În fiecare dieceză, seminarul pentru formațiunea clerului tiner va fi sub dependența exclusivă a Episcopului.

§. 2. Profesorii vor fi cetățeni români, afară de excepțiunile admise de comun acord prin Guvernul regal și Sfântul Scaun.

§. 3. Programul de studii va fi fixat prin autoritatea ecleziastică competentă.

§. 4. În seminarii studiul limbii și istoriei naționale va fi obligator, conform programului stabilit prin conferența Episcopilor diecezani de acord cu Ministerul competent, în măsura ca să nu împiedice studiile teologice și în așa fel, ca să fie compatibil cu caracterul religios al acestor instituite; în acest scop numitul Minister va avea cunoștință de programul vizat în § ul precedent.

Art. XVII. 1. Ordinele și Congregațiunile religioase existente în Regat trebuie să-și aibă provincialul și membri lor cetățeni români, domiciliați în țară.

2. Ordurilor și Congregațiunilor religioase, ca atare, Statul le recunoaște personalitatea juridică, întrucât ele îndeplinesc condițiunile stabilite prin legile în vigoare.

3. Veniturile, aparținând Ordurilor și Congregațiunilor religioase, vor trebui să fie distribuite conform voinței binefăcătorilor și în conformitate cu natura și scopul Institutului religios.

4. Noui Orduri și Congregațiuni religioase se vor putea stabili în România și acelea, cari se găsesc actual aici, vor putea să deschidă noi case numai cu aprobațiunea dată de acord prin Guvernul român și Sfântul Scaun.

Asistența și chestiunile școlare

Art. XVIII. Biserica catolică are dreptul de a prevedea asistența religioasă de tot felul, pen-

tru credincioșii săi, în armată, în spitalele civile și militare, orfelinate, școalele corecționale, penitenciare, ținând seamă de regulamentele instituțiilor respective.

Art. XIX. §. 1. Biserica catolică are dreptul de a crea și a menține, pe spesele sale proprii, școale primare și secundare, cari vor fi sub dependența ierarhilor respectivi și sub supravegherea și controlul Ministerului instrucțiunii publice.

§. 2. În aceleași condițiuni, ea va putea menține numărul actual de școale normale.

§. 3. Toate școalele Ordurilor și Congregațiunilor religioase sunt puse sub dependența chiriachului din partea locului; prin urmare și ele se vor bucura de dreptul de a fixa limba de învățământ.

§. 3. Toate școalele indicate în paragrafi precedenți vor avea dreptul de publicitate, în conformitate cu modalitățile legilor în vigoare.

Art. XX. §. 1. Biserica catolică are dreptul de a da instrucțiune religioasă elevilor catolici în toate școalele publice și particulare ale Regatului; această instrucțiune religioasă li se va da în limba lor maternă.

§. 2. În școalele secundare de Stat, frecventate în majoritate prin catolici, învățământul religiunii va fi dat prin instructori catolici, preoți ori laici, numiți de comun acord prin Chiriarh și Ministerul instrucțiunii publice și salariați de către Guvern, în conformitate cu legile în vigoare.

§. 3. În școalele primare de Stat, frecventate în majoritate prin catolici, învățământul religiunii catolice se va da de către un preot desemnat de Chiriarh și, în lipsa de preoți, prin un laic catolic, care va putea să fie și învățătorul școlii, întrucât el ar fi recunoscut capabil prin Chiriarh.

§. 4. Dacă Chiriarhul ar informa Ministerul, că instructorul religiunii nu este potrivit pentru motive privitoare la doctrină ori moralitate, instructorul va fi obligat de a părăsi imediat învățământul și se va proceda la numirea succesoriului, conform §§-lor 2 și 3 de mai sus.

§. 5. Textele școlare vor trebui să fie tot astfel aprobate prin Chiriarh, care va avea și dreptul de a supraveghea învățământul dat în școalele susnumite.

Alte dispoziții

Art. XXI. Bunurile ecleziastice situate în România, dar' aparținând persoanelor iuridice ecleziastice și religioase, cari au sediul lor în afară de frontierele Statului român și vice-versa, vor forma obiectul unei Convențiuni speciale.

Art. XXII. Toate dificultățile și chestiunile, cari s'ar putea ivi cu privire la interpretarea acestui Concordat vor fi rezolvate de comun acord între Sfântul Scaun și Guvern.

Art. XXIII. Prezentul Concordat va intra în vigoare imediat după schimbul ratificărilor între Guvernul regal și Sfântul Scaun.

Cele două părți contractante își rezervă facultatea de a denunța prezentul Concordat cu un preaviz de șase luni.

Art. XXIV. Schimbul ratificațiunilor va avea loc la Roma cât mai de grabă posibil.

Art. Adițional: Într'un termen de două luni după ratificare, o comisiune, din care vor face parte un delegat al Guvernului, un altul al Sfântului Scaun, se va constitui pentru a proceda, cu asistența unui delegat al Episcopatului, la delimitarea circumscriptiilor ecleziastice, precum și la verificarea bunurilor, cari vor forma *Patrimoniul sacru* conform art. XIII.

Cereți pretutindeni:

„UNIREA“

Jubileul Papei

Din scrisoarea pastorală a Preasfințitului Alexandru al Lugoșului *)

Iubiți fii! „Creștinul care se apropie de Roma, de cumva n'are inima împietrită, e cu neputință să nu fie adânc mișcat. Gândindu-ne că de nouăsprezece veacuri Roma este centrul, în jurul căruia se învârte toată viața religioasă, morală și civilă a universului; văzând solemnele și continuele manifestațiuni ale acestei vieți în baptisterele, basilicele, cupolele, turnurile, obeliscurile, în orașul întreg; întâmpinând acolo vie și grăitoare între ruinele Romei vechi, istoria minunată a celei noi; toate acestea ne mișcă, ne exaltează și ne invită la reflexiuni grave. Pictura, sculptura, arhitectura, renăscute la umbra Pontificatului, se unesc spre a celebra în Roma triumfurile creștinismului, căruia, deși în chip diferit, îi slujesc și amintirile antice ale Capitoliului, Coloseului, columnei traiane, arcului lui Constantin și a Panteonului. Pare, că Roma păgână mai trăiește în relicviile sale nu numai spre a arăta triumful asupra ei a civilizației creștine, ci spre a ne sensibiliza oarecum și transformarea treptată a vechei civilizații păgâne în cea creștină. Cu un cuvânt dacă exceptăm Palestina, unde din cauza misterului și a prezenței lui Hristos se transfigurează toate, se sublimază și ne apropie în mod deosebit de Dumnezeu; nici un oraș din lume n'are o istorie, care să se poată asemăna, fie și numai de departe, cu aceea a Romei; n'are nici unul memorii, jertfe, virtuți, măririi, gloriei, cari să poată fi asemuite cu Roma; nici unul, care să se poată lăuda cu vre-o instituțiune, superioară în noblețată, extensiune și grandetă Pontificatului roman! Nici una, în sfârșit, care să-și fi manifestat, prin artele frumoase, cu egală splendoare uniunea finitului cu cel Infinit“.

Așa preamărește Roma cardinalul *Alfonso Capeceatratro* în cap. VI. cartea I. a operei sale splendide despre viața sf. Filip Neri.

*

De bună seamă nu se poate subtrage nimeni vrajei și farmecului tainic ce se desprinde din ființa Urbei eterne, când dat îți este norocul rar să-i bătătorești pământul sfânt. Ți-se răscolește tot sufletul până în cele mai tainuite adâncuri. Dar, cum bine observă eminentul *Purpurat*, ceace te frapează mai mult și-ți subjugă puterile sufletului, este instituția Papatului, față de care toate măririle pământești sunt efemere și trecătoare. Această instituție dă viață Romei, ea îi umple cadrul, dându-i o strălucire neasemuită, și îți dă senzația reală a infinitului. Tot ceace vezi în Roma este numai conturul cadrului, pe care îl umple complet și desăvârșit ființa mistică a Papatului. E dulcele Hristos pe pământ, care dela Petru încoace, purtătorul cheilor raiului, prin succesiunea neîntreruptă a celor 264 de urmași până la Pontiful actual, Piu al XI-lea, dă viață și pulsație și bătaie vie întregii mișcări religioase din Roma, de unde, ca din încăperile calde ale inimii, se revarsă ritmic în toate mădularele trupului mistic alui Isus Hristos: Biserica catolică a toată lumea.

Vă vorbesc vouă, iubiți frați, cari preabine știți din istoria alor 20 veacuri de creștinism, că din Roma s'a iradiat, prin Papii săi, asupra lumii, lumină și adevăr și morală și cultură și

*) Deși ultima conferență episcopescă a hotărât, ca în chestia Jubileului Sfântului Părinte să se dea o pastorală colectivă — care nu înțelegem pentru ce mai întârzie —, Preasfințitul Lugoșului s'a simțit îndemnat să adreseze clerului și credincioșilor săi și câteva cuvinte a parte, pe care le găsim deosebit de potrivite pentru acest număr de serbătoare al »Unirii«

civilizație, toate bunurile superioare ale unui traiu mai nobil și a unei vieți trăite în Dumnezeu. Despre asta v'am vorbit și eu și am scris și de alte dăți, nu e nevoie să vi le amintesc și acum. Sunt evidente și cunoscute.

De câte ori deci ne vine din Roma din partea Sfântului Părinte dovada sollicitudinii sale speciale față de fiii săi împrăștiați în lumea întreagă și semnele eclatante ale dragostei ce ne poartă, de atâtea ori sufletele noastre tresaltă de bucurie sinceră și noi cu toți ne simțim oarecum și mai apropiați sufletește de acest Părinte comun al creștinătății, simțindu-ne un trup și un suflet cu dânsul.

*

Așa este cazul tocmai acum în acest an jubilar al Sf. Părinte, când își prăznuiește iubilul de 50 de ani de preoție. Ca semn al dragostei sale speciale voit-a Sf. Părinte, ca din acest prilej solemn să deschidă tezaurii harurilor cerești pe seama lumii întregi, acordând în mod extraordinar favorurile anilor jubilar, cari se dau din 25 în 25 ani, și pentru anul acesta, cu gândul sfânt, ca poporul întreg creștin doritor de a câștiga indulgențe plene legate de praznicul acesta extraordinar, să aibe prilej să se roage mai dinadins pentru biserică și pacea a toată lumea în aceste vremuri grele prin cari trecem, ceace nu poate să fie decât spre binele indivizilor și a neamurilor, sporindu-le credința și purificând totodată și viața publică și moravurile publice, întrucât condiția câștigării indulgențelor este purificarea conștiințelor în baza spovedaniei.

Sf. Părinte dorește ca în mod deosebit să profite de această aniversare jubilară preoții Domnului, fiind vorbă anume de jubileu sacerdotal. Speră Sf. Părinte, că acest prilej sacru le va fi indemn puternic să-și conformeze și dirijeze tot mai conștient și mai cu evlavie viața spre înălțimea sublimă a misiunii lor.

(Urmează apoi dispozițiile speciale referitoare la jubileu, pe cari le vom da, din lipsă de spațiu, abia în numărul proxim.)

Știri mărunte

Personale. P. Ven. Ordinariat arhidiecezan a numit pe p. *Alexandru Precup* paroh la Șeușa, iar pe p. *Virgil Anca* adm. parohial la Căpușul mic.

— P. Ven. Ordinariat de Gherla a numit pe p. *Dr. Titus Malai* președinte al forului matrimonial pentru vicariatul Rodnei și protopopiatul Budacului, pe p. *Alexandru Chezan* paroh și adm. protopopesc la Târgu-Lăpușului, pe p. *Nicolae Papp* paroh la Apșia de jos (beneficiul inferior), pe p. *Ioan Seplean* paroh la Reteag, iar pe p. *Florian Sonea* preot II tot acolo.

— P. Ven. Ordinariat de Lugoj a numit pe p. *Leon I. Manu* preot misionar diecezan, iar pe p. *George Miloș* adm. parohial la Nevrincea.

„Telegraful” sibian ridică afarisenta aruncată dlui V. Goldiș. Se știe, că, în legătură cu publicarea cărții sale asupra concordatului, d. Vasile Goldiș, semnatul român al acestei convenții, de care ne ocupăm la alt loc al acestui număr, a fost excomunicat din partea organului oficial al I. Preasfințitului mitropolit Nicolae al Sibiului. Multă lume spunea chiar, că articolul-anatemă ar fi fost scris din partea acestuia. De atunci nu știm să se fi făcut vre-o schimbare în atitudinea față de Concordat a dlui Goldiș. S'a schimbat însă guvernul și fiindcă noul guvern al dlui Iuliu Maniu poate nu înțelege să împlinească chiar toate »desideratele«

fraților sibieni, »papistașul« d. Goldiș a fost reprimat în comunitatea ortodoxiei sibiene, fiind chiar recomandat (în Nr. dela 16 Februarie al »Telegrafului«) pentru un loc de senator la Arad.

— Luăm act de această schimbare de front, făcându-ne doar cuvenitele reflexii asupra nestatorniciei anatemei ortodoxiei noastre dela Sibiu.

Locale. Dumineca viitoare, a treia a sfințelilor Paresimi, va predica în catedrală p. *Iuliu Maior*, profesor la liceul de băieți.

— Dupăcum anunțasem în numărul trecut, *conferența extensiunii universitare*, ținută Dumineca din urmă, a fost a dlui prof. N. Drăgan, care a vorbit, cu multă competență și căldură, despre cronicarul I. Neculce, o figură din cele mai însemnate a trecutului cultural din Moldova. Publicul întreg, dar mai ales elevii și elevele școlilor, au profitat foarte mult din această conferență. — Măine va vorbi, tot la timpul obișnuit de 10 jumătate înainte de masă, d. prof. Onisitor Ghibu despre »Vasile Pârvan, ca pedagog național«.

Concurs. Pr. Ven. Ordinariat arhidiecezan publică, cu terminul de 25 Martie c. concurs la parohiile *Șabenița* (prot. Reghin), *Petrestii de sus* (prot. Turda), *Oieșdea și Coșlar* (prot. Alba-Iulia), *Biertan* (prot. Dumbrăveni), *Ocnășoara* (prot. Aiud), *Baciu* (prot. Cluj) și *Sânmarghita* (prot. Luduș).

— Prea Veneratul Ordinariat de Gherla publică, cu terminul de 8 Martie c. concurs la parohiile *Hășmaș* (prot. Vadului), *Ilva mică și Maioru* (vicariatul Rodnei), *Chiuești* (prot. Reteagului), *Varaiu* (prot. Șomcutei), *Feldioara* (prot. Buzei) și *Apșia de mijloc* (prot. Apșelor, Cehoslovacia).

— P. Ven. Ordinariat de Lugoj publică, cu terminul de 15 Martie c. concurs la parohia *Geoagiu de jos* (prot. Geoagiului).

Daruri pentru Orfelinat. În cursul anului 1928 s'au făcut Orfelinului gr. catolic român din Blaj următoarele daruri: 1. Banca Agrară, Cluj, 50.000; 2. Elevii liceului de băieți, Blaj, colectă, Lei 9433; 3. Elevii școlii normale de băieți, Blaj, colectă, Lei 6080; 4. Banca „Patria”, Blaj, Lei 6000; 5. Banca „Albina”, Sibiu, Lei 5000; 6. Banca Românească, București, Lei 5000; 7. Banca „Goronul”, Aiud, Lei 5000; 8. Teodor German, director în Ministerul industriei, București, Lei 3000; 9. Parohia Cut, colectă, Lei 2400; „Steaua Română”, București, Lei 2000; 11. Parohia Reghin, colectă, Lei 1440; 12. Dela cununia dsoarelor Iulia și Veronica Râșnița, Simeria, Lei 1318; 13. Reun. femeilor române gr. catolice, Sibiu, Lei 1000; 14. „Naționala”, soc. de asig. București, Lei 1000; 15. „Casa noastră”, S. A Baia Mare, Lei 1000; 16. „Generală”, soc. de asig. București, Lei 1000; 17. Soc. „Petroșani”, București, Lei 1000; 18. Parohia Șincal și filia Șincal-Negreni, colectă, Lei 630; 19. Banca „Carpații”, București, Lei 500; 20. Primăria Blaj, Lei 500; 21. Parohia Muntele Băișoarei, colectă, 430; 22. P. Dr. Iuliu Florian, Blaj, Lei 300; 23. Elevul lic Gh. Thoma, Călărași, colectă, Lei 130; 24. Parohia Boz, colectă Lei. 192; 25. Copiii din Ciuci-Copand, colectă, Lei 130; 26. P. Aurel Hârșan, Cenade, Lei 100; 27. Parohia Mințiu, colectă, Lei 100; 28. Elevul I. Corpodean, Bonțida, colectă, Lei 30; 29. Ing. Fl. Bogdan, Reghin, Lei 20. — *In total Lei 104.803.*

Exprimând și pe aceasta cale, în numele micilor orfani, cele mai fierbinți mulțumite tuturor binefăcătorilor noștri, recomandăm și pe viitor în atențiunea inimilor generoase acest așezământ umanitar și cultural. — *Inspectoratul Orfelinului.*

† **Emil P. Stoica**, director executiv al băncii »Maramurășana« și frate al doamnei V. Muntean, directorul băncii »Patria« din Blaj — căreia îi transmitem și pe această cale condoleanțele noastre —, s'a stins la 16 Februarie c. în anul abia 36 al vieții. — Fie-i partea cu dreptii!

Telefonul „Unirii”

Mai multora. Am primit cele trimise, dar, ocupați în acest număr de alte chestiuni, vom putea să le facem loc abia în numerii următori. Vă cerem deci cuvenitele scuze.

Dr. B. Claj. Suprimându-ni-se, probabil din motive de cruțare, »schimbul« gazetei, în care se publică scrisul dlui G. B. D. — vrednic desigur de o mai largă

Tipografia Seminarului Teologic greco-catolic — Blaj

publicitate de cum o are acolo —, Vă mulțumim pentru cele trimise în legătură cu soluționarea »chestiunii române«. Că noul aranjament dela Roma își are repercusiunile sale în biserică noastră este numai firesc, precum firesc va fi și aceea ca din plusul de prestigiu și de autoritate a Sfântului Scaun, să se reverse o parte și asupra celor ce slujim în mijlocul neamului nostru aceluiaș gând, pe cât de *universal*, pe atât și de *național*, pe care-l slujește catolicismul francez în Franța, cel italian în Italia și — dacă vreți — cel maghiar în Ungaria. »Anaționalitatea«, de care se sperie, după »Vossische« d. G. B. D. nu este decât o gogoriță de mult și definitiv combătută prin valul — să zicem așa — de naționalism, uneori chiar șovin, care este o notă a catolicilor de oriunde și care (ne va ierta d. G. B. D.) nu poate fi tăgăduit nici marelui nostru Bunea, care nu știm să fi meritat apostrofa de »puțină cultură politică«. — Cât privește apoi scrisul din numărul 40 al »Națiunii«, îl aprobăm pe de-antregul și așteptăm și noi răspunsul pe care-l cere ortodoxiei române. Îi amintim doar, că Sibiul a grăit, așa că de acolo nu mai are ce aștepta.

T. București. În audiența acordată diplomaților, la 7 Februarie, din partea Cardinalului Gasparri, a participat și încredințatul de afaceri al legațiunii române, care nu poate să nu-și fi informat guvernul. Acesta a știut deci din bună vreme tot ce s'a făcut la Roma, și astfel nu aceasta poate fi cauza de a nu fi ratificat Concordatul în momentul cel mai nimerit, când s'ar fi putut face țării un serviciu din cele mai bune. Cât privește apoi telegramele, nu credem, că România să fi lipsit — chiar și înafară de d. Titulescu — dela datorie.

M. Sibiu. Spuneți, Vă rugăm, prietenilor din strada Mitropoliei, că în fața unui eveniment, cum este — o spun și ortodocșii — noul aranjament dela Roma, ne-am fi așteptat la altceva decât la ceace au publicat sub titlul »Noul Fontainebleau«, care numai cinste nu le face. A tăcea, când nu ai ce spune, este un act de prudență, dar a publica ce-au publicat, când lumea era în drept să aștepte cu totul altceva, este... — suntem, credem, de acord cu d. G. B. D. dela Cluj — o mare rușine.

Oficiul parohial. Căpușul de câmpie. Am primit abonamentul pe anul curent. Suma de 180 Lei am plătit-o »U. P.«

T. Nicopoi. Confirmăm primirea sumei de 200 Lei, abonamentul pe 1929. Calendarul se trimite dela »U. P.«

M. Salsig. Am primit 200 Lei pentru p. Centea. Binevoitori a ne aviza, dacă trebuie să schimbăm adresa.

Oficiul parohial. Lupșa. Am primit 200 Lei. Abonamentul este achitat până la 31 XII 1928.

Oficiul parohial. Mireșul mare. Confirmăm primirea abonamentului pe o jumătate de an.

Oficiul parohial. Târnova. Chităm primirea sumei de Lei 200, abonament pe anul curent.

Oficiul parohial. Sânmihail Almașului. Am primit 200 Lei. Achitat până la 1 IV 1929.

Oficiul parohial. Terebești. Chităm primirea abonamentului pe anul trecut.

Oficiul parohial. Nețeni. Am primit 400 Lei. Achitat până la 31 XII 1928.

C. Aiud. Confirmăm primirea sumei de Lei 200, abonament pe 1929.

B. Lăpușel. Confirmăm primirea abonamentului pe anul curent.

Parohia Vașad. Confirmăm primirea abonamentului pe anul curent.

B. Călinești. Am primit suma de 200 Lei, abonament pe 1928.

M. Caseiul de jos. Am primit abonamentul pe anul trecut.

B. Măgura. Chităm primirea abonamentului pe anul curent.

B. Făgăraș. Am primit abonamentul pe anul curent.

D. Tg.-Mureș. Am primit abonamentul pe 1929.

K. Siret. Am primit abonamentul pe anul curent.

M. Tămășești. Am primit suma de 200 Lei.

ATENȚIUNE!

Cu onoare aduc la cunoștința On. public că biroul meu edil l-am transferat în **Jibou**, jud. Sălaj.

Intreprind orice lucrări de construcții. Pregătesc planuri de biserici în care sunt specializat. Pregătesc iconostase în cele mai avantajoase condițiuni.

Intreprindere de construcții
Alexandru Floriánsics
JIBOU

(666) 3—8

Citiți și răspândiți: „UNIREA”